

Social færdighedstræning på et kognitivt terapeutisk grundlag

31. oktober 2022

31.10
2022
kl. 9.00- 15.30

Social færdighedstræning på et kognitivt terapeutisk grundlag



Allan Fohlmann – psykolog

1

Kognitioner.dk



Vilkommen | Bestilling af kursus eller foredrag | Pris | Find vej | Arbejdsmøder | Kontakt os | Log in | Søg i vores indhold

Social færdighedstræning – Socialstyrelsen 2018

SFT og Socialstyrelsens Udbredelses- og Investeringsprogram (UIP)

Projektet indeholder blandt andet en række tilbud til de 5 kommuner, der i første gang er udvalgt til projektet.

Det drejer sig om Furesø, Brøndby, Hillerød, København og Højbæk.

Socialstyrelsen har afholdt eller vil afholde møde med hver kommune om implementering og om hvad kommunen tilbydes og hvad kommunen skal tilbyde som en del af projektet, samt om hvorledes projektet støttes bedst muligt af alle involverede parter.

Nedenslående er de 5 hovedelementer, som Allan Fohlmann som såkaldt medvejleder og undervisningsudbyder for Socialstyrelsen tilbyder kommunerne som en del af projektet.

Bemærk at alle 5 tilbud til de udvalgte medberedere er gratis for de deltagende foredragsholdere.

ALLAN FOHLMANN



Kognitioner er en del af fagområdet Psykiatri og Psykologi på Frederiksberg Kommune, Rødgærdvej 6, 5. sal 1350 Frederiksberg C
Tlf: 4275 4200
Email: allan@fohlmann.dk

Frederiksberg Kommune, Psykiatri og Psykologi
Allan Hedegaard Fohlmann
cand.psych.aut.

2

Kognitioner.dk



Vilkommen | Bestilling af kursus eller foredrag | Pris | Find vej | Arbejdsmøder | Kontakt os | Log in | Søg i vores indhold

LOG IN
Brugernavn:
Kodeord:
 Husk mig

Log in

Her kan du logge ind til materiale og uddelingskoper, hvis du har fået en kode.

Skriv brugernavn og kodeord i feltene til venstre for at få adgang.
Skriv alt med små bogstaver (Også selvom du tidligere har skulle skrive med stort).
Bemærk også at 0 skrives oo – å skrives aa – æ skrives æe

Vi har opdateret vores hjemmeside – hvis du mod forventning ikke længere kan tilgå materiale fra tidligere kurser, så skriv venligst til os

ALLAN FOHLMANN



Kognitioner er en del af fagområdet Psykiatri og Psykologi på Frederiksberg Kommune, Rødgærdvej 6, 5. sal 1350 Frederiksberg C
Tlf: 4275 4200
Email: allan@fohlmann.dk

Frederiksberg Kommune, Psykiatri og Psykologi
Allan Hedegaard Fohlmann
cand.psych.aut.

3

- Medicinmodulet** (fx 3 sessioner – eller op til 8)
 1. At vurdere virkning og bivirkning
 2. At vurdere fordele og ulemper ved at tage medicin
 3. At søge informationer
- Symptomstrømsmodulet** (fx 7 sessioner – eller 10)
 1. At genkende tidlige advarselstegn
 2. At håndtere tidlige advarselstegn
 3. At genkende symptomer
 4. At håndtere symptomer
 5. At kende Stress-sårbarhedsmodellen
- Samtalemodulet** (fx 17 sessioner)
 1. Kroppssprog og tale
 2. At indlede en samtale
 3. At vedligeholde en samtale
 4. At afslutte en samtale og inviterer til en ny
 5. At sammensætte alle ovennævnte
- Konfliktløsningsmodulet** (fx 9 sessioner)
 1. At tage imod, bearbejde og afsende budskaber i konflikter
 2. At kunne gå fra automatiske tanker og adfærd til at arbejde med alternative tanker og alternative handlinger i konflikter
 3. At trække sig ud i en konfliktsituation og tænker over hvad der hensigtsmæssigt kan gøres - og så afprøve dette
 4. At vurderer hvilke konflikter der er værd at gå ind i og hvilke der ikke er det

4




Psykose hos unge – symptomer, behandling og fremtid

Af Merete Nordentoft, Marianne Melau, Tina Iversen og Sanne Kjær.
Psykiatrifondens forlag, 2009

28 sider om SFT af Allan Fohlmann

5

Tal sammen



- Tal sammen om jeres erfaringer ift. social færdighedstræning, individuelt og i gruppe
- Hvis I ikke har erfaring, så tal om jeres tanker om at skulle i gang med SFT, individuelt og i gruppe
- Tal om hvad I har brug for at træne ift. SFT
- Nævn fx 3 ønsker og forventninger til dette kursusforløb

6

Social færdighedstræning på et kognitivt terapeutisk grundlag

31. oktober 2022

Præsentation – kort

- Navn
- Tanker om SFT
- Målgruppe?
- Hvad skal trænes
- Særlige forventninger og ønsker til kurset

7

7

Vi kender det selv!

Nogen gange kan selv småting gøre at vi har mindre lyst til social samvær

8

8

Hvordan er det så ikke, hvis man er ude af træning med social samvær, har positive og negative symptomer, er vred, ked af det, uligevægtig, har kognitive forstyrrelser, er påvirket af sanseforstyrrelser, har svært ved at afkode andre og sætte sig i deres sted, svært ved at afkode hvad det er mest væsentligt, føler sig i en ulige situation, har lavt selvværd og.....

9

9

Tænk på en situation hvor du ikke havde lyst til at være social

Hvad gør socialitet svært?

10

10

Hvad er sociale færdigheder

”At kunne begå sig socialt”
”Kommunikative færdigheder”

1. Nonverbale færdigheder
2. Grundlæggende verbale færdigheder
3. Samtale færdigheder
4. Selvbeskyttende færdigheder

(Oczuch 1998, p. 32)

11

11

Nonverbale færdigheder

- Øjenkontakt
- Mimik
- Gestikulation
- Kropsholdning
- Kropsretning
- Hvor man placere sig i rummet i forhold til andre
- Hvor tæt man går på andre

12

12

Social færdighedstræning på et kognitivt terapeutisk grundlag

31. oktober 2022

© kognitioner.dk

Nonverbale færdigheder	Grundlæggende verbale færdigheder
Samtale færdigheder	Selvbeskyttende færdigheder
Kognitive færdigheder	Følelsesmæssige færdigheder

43

13

© kognitioner.dk

<ul style="list-style-type: none">■ Tonefald■ 'Lydstyrke'■ Talehastighed■ Tydelighed■ Sætningsopbygning (Syntaks)■ Timing■ Indhold■ Prosodi (stavelsernes tonehøjde, samt tryk- og længdeforhold; de træk ved talen, der knytter sig til mere end én lyd ad gangen, dvs. til stavelser, ord og sætninger)
--

14

14

Det var en god ide

Læg trykket forskellig og se hvorledes sætningen ændre sig

15

15

© kognitioner.dk

Nonverbale færdigheder	Grundlæggende verbale færdigheder
Samtale færdigheder	Selvbeskyttende færdigheder
Kognitive færdigheder	Følelsesmæssige færdigheder

43

16

Samtale færdigheder

- At indlede en samtale
- At være på og præsentere sig selv
- At lytte og høre andres udsagn
- At give udtryk for interesse og venlighed
- At give og modtage ja og nej signaler
- At vedligeholde en samtale
- At finde på samtaleemner
- At afslutte en samtale og inviterer til at tale sammen en anden gang
- At udtrykke følelser, behov og holdninger
- At argumentere
- At finde et passende niveau for hvor personlig man er i samtalen

17

Selvbeskyttende færdigheder

- At bede om hjælp og støtte
- At give og modtage kritik
- At sige sine meninger, holde fast og sige fra med respekt for andre
- At håndtere egne og andres frustrationer og intense følelser
- At håndtere vrede og uenigheder
- At gå aktiv ind i konfliktløsning
- At reducere stress
- At undvige unødige konflikter og stress
- Prioritere problemer og hvad der skal gøres ved forskellige konflikter

18

18

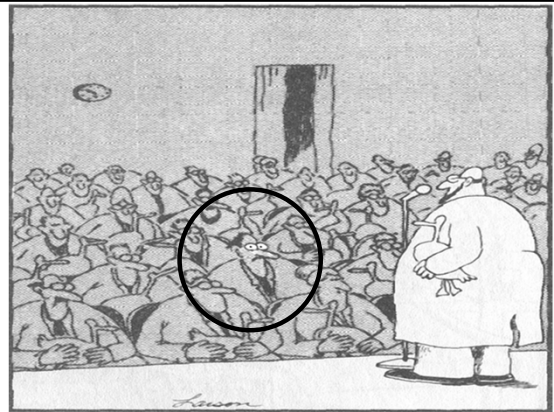
Social færdighedstræning på et kognitivt terapeutisk grundlag

31. oktober 2022

- Det kan virke lammende på social interaktion, at man føler sig udenfor.
- Det kan handle om selvværd og om at man kan opleve, at der er noget der er helt skævt....

19

19



Pludseligt skete det... Professor Liebowits indså, at han var den eneste der var kommet til symposiet uden sin and

20



21

Sociale færdigheder bygger på andre grundlæggende færdigheder

- Kognitive færdigheder
- Følelsesmæssige færdigheder
- Kropslige færdigheder
- Handlefærdigheder

22

22

- At mobilisere tanker og ord
- At vedvarende holde opmærksomheden og koncentration
- At planlægge og organiserer sig ift. at opfylde behov, mål og intentioner
- At lære at det sagte og skrevne
- At huske på kort og lang sigt
- At huske navne, ansigter og personkarakteristika
- At genkende situationer
- At generalisere og tænke abstrakt
- At danne rimelige tolkninger af andres tanker, antagelser og intentioner.

Kognitive færdigheder

23

23

- Problemløsningsfærdigheder
- At tage et problem af gangen
- At samle informationer om hvad man har af handlemuligheder
- At få inspiration af hvordan andre ville løse problemet
- At vægte fordele og ulemper.
- At afprøve og se om det virker
- At ændre på det der kan ændres og konstatere at der er noget der ikke kan ændre lige nu
- At planlægge og organisere sin indsats mod stress og symptomer

Kognitive færdigheder

24

24

Social færdighedstræning på et kognitivt terapeutisk grundlag

31. oktober 2022

Følelsesmæssige færdigheder

- At identificere følelser
- At lødigt give udtryk for følelser
- At identificere og forstå andres følelser
- At forstå hvordan følelsen påvirker én
- At blive mindre påvirket af negative følelser
- At holde fast i gode oplevelser med positive følelser
- At nuancere følelser – ikke opleve alt enten sort eller hvidt
- At udholde og bearbejde følelser
- At skelne mellem følelser og hvad der faktisk sker i sociale situationer
- At ikke handle for hurtigt eller for voldsomt på følelser
- At lande igen efter stærke følelser

25

Følelsesmæssige færdigheder: Intime relationsfærdigheder

- At være venlig, kærlig, nærværende og indlevende i samvær
- At finde interesse, lyst og glæde i at være sammen med andre og vise det
- At give og modtage ros og anerkendelse
- At bruge tid og energi på relationer
- At finde og dyrke fælles interesser, såvel som egne interesser
- At finde balance mellem egne og andres behov, ønsker og krav
- At gøre tilnærmelser og reagere på andres tilnærmelser på passende vis
- At sige til og fra i forhold til hvor tæt man ønsker en relation skal være
- At mestre relationers og kærlighedens medgang og modgang

26

De sociale færdigheder kan være:

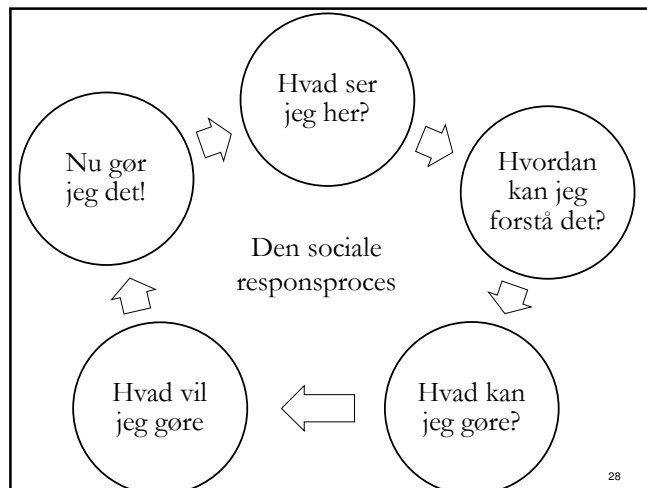
1. Aldrig udviklede
2. Hensygnede
3. Mistede
4. Akut forstyrrede af symptomer

Men de kan i høj grad:

1. Optrænes
2. Genoptrænes
3. Optrænes i relation til symptomer

27

27



28

28

Hvad ser jeg her? – Her kræves blandt andet:

- Perception af andres signaler
- Perception af omgivelserne

- At hallucinationer ikke forvrænger
- At positive symptomer, negative symptomer eller kognitive deficit ikke betyder, at der er væsentlige forhold som ikke blive observeret

29

29

Problemer omkring kognitive bearbejdning

- Opmærksomhed
 - Koncentration
 - Hukommelse
 - Indlæring
 - Problemløsning
 - Planlægning
 - Initiating og fastholdelse af tanker
 - Abstraktion og begrebsdannelse
 - Logisk tænkning
 - Eksekutive funktioner (Udførende funktioner - evnen til at målrette tænkning og handling ift omstændighederne, ønsker og behov)
 - Egocentrisk tænkning – Realitetstestning – svært ved teori om andres sind
 - Rigiditet
 - Aleksithymi (Oprindeligt: "uden ord for følelser")
 - Svært ved at fange og fastholde centrale sammenhænge
- Både positive/negative symptomer, overstimulering af sanser og kognitive dysfunktioner kan give problemer med at forstå og bearbejde informationer hensigtsmæssigt

30

30

Social færdighedstræning på et kognitivt terapeutisk grundlag

31. oktober 2022

Hvad oplever I af kognitive deficit og afledte problemer?

-11.25

31

31

Kognitive forstyrrelser hos skizofrene

- I neurokognitiv undersøgelse af hvor skizofrene adskiller sig fra 'normen', ses følgende
- De adskiller sig i svær grad (> 2 SD) ang. fx:
 - **verbal indlæring**
 - **eksekutive funktioner**
 - **vedvarende opmærksomhed**
 - **ordmobilisering**

(Eksekutive funktioner: evnen til at planlægge og organisere sig i tid og rum ift. at opfylde behov, mål og intentioner)

32

32

GENERELT SET

Ifølge Harvey Sharma (2002) viser skizofrene generelt set dårlige almene kognitive resultater i unds. sammenlignet med andre neurologiske lidelser, bla.:

- Dårligere almene kognitive resultater end patienter med hovedtraumer (ikke åbne)
- Dårligere hukommelse end kroniske alkoholiker
- Indlærer informationer sammenligneligt med alzheimer patienter....

33

33

Hvad påvirker Outcome?

Ifølge Green (2001) må der fokuseres på de neuro-kognitive funktioner, når vi skal vurdere hvorledes patienterne vil klare sig på længere sigt:

- Outcome korrelerer **kraftigt** med dysfunktionelle neuro-kognitive funktioner
- Outcome korrelerer **moderat** med negative symptomer
- Outcome korrelerer **ikke** med psykotiske symptomer

34

34

■ Ift. ASF - Svært ved:

- Nonverbal kommunikation ift. at sende og modtage adækvat øjenkontakt, mimik, gestikulation
- Verbal kommunikation ift. at tale for højt, for lavt og ift. at afstemme det situation og modtager, prosodi (stavelsernes tonehøjde, tryk- og længdeforhold)
- Processuel, abstrakt, generaliserbar tænkning
- Opmærksomhedsfastholdelse, især når det ikke er 'vigtigt' eller rette tid
- Opfattelse af centrale sammenhænge
 - Se helheden og ikke hænge fast i enkeltdelen
 - At kunne se det vigtige og sortere støj væk
 - At finde meningen i det

35

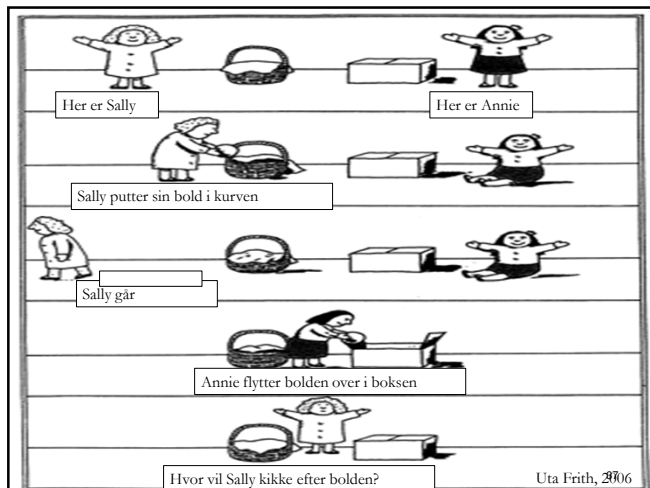
■ Ift ASF - Svært ved:

- Ekskutive funktioner: evnen til at planlægge og organisere sig i tid og rum ift. at opfylde behov, mål og intentioner
- Mentalisering - theory of mind; empatiens grundlag; at forstå andres, tanker, følelser, handlinger, motiver, leveregler, skemata etc.
- At lytte til andre/spørger til andre
- Kan være gode til: Hukommelse og systematisering ift. særinteresserne og hvad der opleves vigtigt for dem

36

Social færdighedstræning på et kognitivt terapeutisk grundlag

31. oktober 2022



37

At tage kommunikation bogstaveligt

- Det koster det hvide ud af øjnene
- Hun er en nuttegris
- Er der noget bedre end at betale skat (Ironi)
- Man skal stikke fingeren i jorden
- Den kaffe har reddet mit liv (overdrivelse)

38

At forstå en situation stiller krav til:

- **Empati** - At kunne begribe andres motiver, ønsker, behov og mål
- **Selvforståelse** - At have begreb om egne motiver, ønsker, behov og mål
- **Kulturel/social forståelse** - At forstå hvad der er socialt acceptabelt

39

39

Hvad kan jeg gøre? – Her kræves blandt andet:

- Problemløsningsfærdigheder
- Analyse af muligheder i verden
- Analyse af egne evner
- Analyse af det socialt acceptable
- At negative symptomer, positive symptomer eller kognitive deficit ikke hæmmer eller forstyrrer analysen
-
-

40

40

Hvad vil jeg gøre

Her kræves blandt andet:

- Sammenfatning af motiver, ønsker, behov og mål
- Afvejning af fordele og ulemper
- At alle valg ikke opleves lige gyldige
- Fremdrift og interesser i modsætning til negative symptomer
- At det ønskede ikke er psykotisk – at ville noget med hold i virkeligheden
- At kognitive deficit ikke fylder, at det ikke glemmes etc..

41

41

Nu gør jeg det!

Her kræves blandt andet:

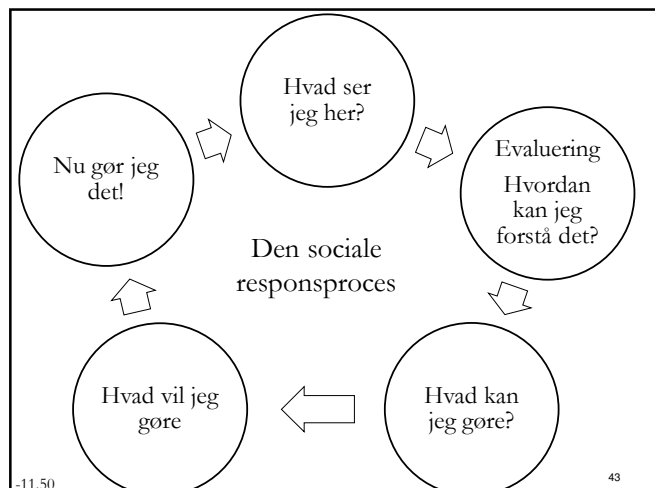
- Mod, handlekraft, lyst og energi
- Negative symptomer ↓ Ellers: det bliver ikke rigtigt til noget – over ikke alligevel
- Kognitive deficit ↓ Ellers: kan ikke overskue det alligevel, distraktion og glemsel
- Positive symptomer ↓ Ellers: nye trusler eller ubehag aflyser projektet
- Angst ↓ Ellers: Better safe than sorry
- Anspændthed ↓ Ellers: kamp eller flugt mode...

42

42

Social færdighedstræning på et kognitivt terapeutisk grundlag

31. oktober 2022



43

Kognitive bearbejdning stiller krav til:

- **Empati** - At kunne begribe andres motiver, ønsker, behov og mål
- **Selvforståelse** - At have begreb om egne motiver, ønsker, behov og mål
- **Kulturel/social forståelse** - At forstå hvad der er socialt acceptabelt
- **At kunne sammensætte disse** - At vurdere hvad der i forhold til egne og andres behov kunne være en passende respons

44

Vigtige funktioner i kommunikation
Verbalt og nonverbalt (Watson et al; 1989):

1. At bede om noget (fx vise billede af det ønskede)
2. At kræve opmærksomhed (fx prikke en anden på skulderen)
3. At give en afvisning (fx vise billede af en der skubber en anden væk, eller vise kort påskrevet "for svært" mv.)
4. Kommentere ting umiddelbart synlige i omgivelserne
5. Give information om ikke synlige eller fremtidige ting
6. At bede om information
7. At udtrykke følelser

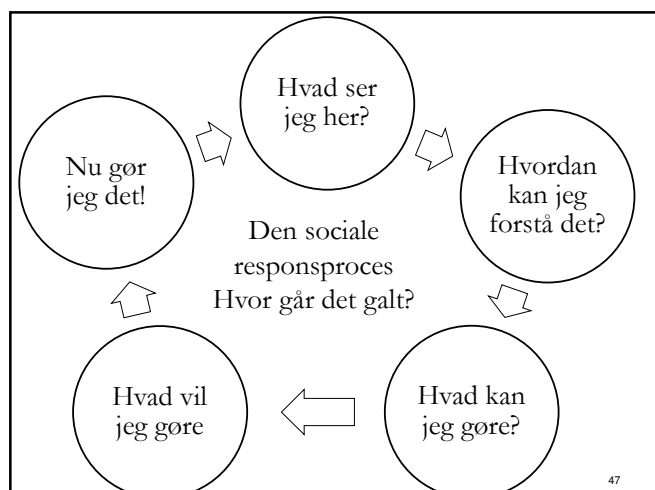
■ Mennesker med autisme kan generelt tilegne sig de 3 første funktioner lettere end de efterfølgende, der kræver et højere abstraktionsniveau.

Theo Peeters 1997. Videnscenter for Autism: Autism: fra teoretisk forståelse til pædagogisk praksis

45



46



47